

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

44 üncü Birleşim

29 Aralık 2004 Çarşamba

3.- Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/937) (S. Sayısı: 725) (Devam)

.....

BAŞKAN - Komisyon ve Hükümet yerinde.

Tasarının 30 uncu maddesini ve 30 uncu maddeye bağlı geçici 67 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 30. -

BAŞKAN - Geçici 67 nci madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsı adına Trabzon Milletvekili Sayın Akif Hamzaçebi; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, tasarının 30 uncu maddesiyle Gelir Vergisi Kanununa eklenmesi öngörülen geçici 67 nci maddeye ilişkin olarak söz aldım; sözlerime başlamadan önce Grubum adına hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Tasarının bu maddesi, menkul sermaye iratlarında 31.12.2015 tarihine kadar uygulanmak üzere bir yeni vergileme rejimini düzenlemektedir. Öncelikle hemen şunu söyleyeyim: 31.12.2015 tarihine kadar bir geçici vergileme rejimini öngörmektedir bu madde.

Tabii, neden on yıl süreli bir geçici maddeyi düzenliyor; önce bunun üzerinde durmak gerekir. Bu kadar uzun süreli bir madde ise bu, neden Gelir Vergisi Kanununa ana madde olarak konulmuyor ve yürürlüğü de 1.1.2006 bunun. Yani daha önümüzde bir yılı aşkın bir zaman var.

Bunun gerekçesinin şu olduğu anlaşılıyor: Önümüzdeki yıl vergi kanunları yeni baştan yazılacak, Parlamento'ya gelecek, Maliye Bakanlığının böyle bir projesi var. Tabii ki insan sormadan edemiyor; önümüzdeki yıl vergi kanunları yeniden yazılacak ise, 1.1.2006'da yürürlüğe girecek olan bu hüküm neden şimdi getirilmektedir? Belki getirilebilir, denilebilir ki: İşte, piyasalara biz uzun vadeli bir bakış açısı veriyoruz, bu açıdan böyle bir düzenleme yapıyoruz; ama, böylesi uzun vadeli bir bakış açısı vermeyi hedefleyen bu maddenin Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul edilen şeklinin buradan yeniden değişerek çıkacağını biliyorum; çünkü önümüze bir değişiklik önergesi geldi. Önergeyle değiştirilmesi öngörülen hususların önemli bir kısmı bizim Plan ve Bütçe Komisyonunda yaptığımız eleştirilerdi. Madde ve tasarı bu yönlerden eksik, bunun iyileştirilmesi gerekir. Aksi takdirde çok büyük sorunlarla karşılaşılacaktır. İnşallah yanılırım; Plan ve Bütçe Komisyonundan buraya geldiği anda, değişerek buradan çıkacak olan bu madde, önümüzdeki yıl da değişecektir. Çünkü, yürürlüğüne daha bir zaman var. Öyle anlaşılıyor ki, uygulamada birçok sorunlar çıkacaktır. Birkaç günde bu sorunların bir kısmı ortaya çıkmıştır, anlaşılmıştır; bunlar şimdi düzeltilecektir, bir kısmında bizim de önergelerimiz vardır; ama, böylesi önemli

düzenlemelerin çok kısa bir sürede, kamuoyunda tartışılmadan Türkiye Büyük Millet Meclisine getirilmesini, vergi politikası açısından önemli bir eksiklik olarak görüyorum.

Madde neyi öngörmektedir? Tasarı, menkul sermaye iratlarının tek oranla vergilenmesini ve bazı istisnalar haricinde tüm menkul sermaye iratları, yani mevduat faizi, repo, devlet içborçlanma senedinin alım satımından elde edilen kazançlar, yatırım fonu gelirleri gibi gelir unsurlarının yüzde 15 gibi tek bir stopaj oranıyla vergilendirilmesini öngörmektedir ve en başlıcaları da, hisse senedi alım satım kazancı. Bunların hepsi için bu madde yüzde 15'lik bir stopajı öngörmektedir. Mevduat faizi ve repo gibi gelirler dışındaki gelirlerde, o menkul kıymetin alım satımından doğan kazanç stopajın matrahını oluşturacaktır, stopaj oranı yüzde 15'tir ve üçer aylık bir vergilendirme dönemi öngörmektedir. Bu, bizim Gelir Vergisi Kanununda yeni bir düzenleme. Üçer aylık bir vergilendirme dönemi var tasarıya göre. Bu, vergilendirme döneminde, örneğin, bir aracı kurum vasıtasıyla bir hisse senedini alıp satmışsa bir vatandaşımız, buradan doğan kazanç yüzde 15 oranında stopaja tabi olacak. Peki, ikinci üç ayda bu alım satım kazancından vatandaşın zararı varsa ne olacak? Tasarı "o zarara ben karışmam" diyor.

İSMAİL ÖZGÜN (Balıkesir) - O düzelecek.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) - Ben tasarıyı söylüyorum şu anda. Tasarı "ben ona karışmam" diyor. Peki, sonra yine zarar etti; "hayır iade etmem, senin ilk üç aylık dönemde elde ettiğin kazançtan yaptığımız stopajı iade etmem" diyor. Bunu, Plan ve Bütçe Komisyonunda ifade ettik değerli arkadaşlar. Bu, açık ve net bir yanlıştır. Böyle bir yanlışı, Türkiye Büyük Millet Meclisine, Maliye Bakanlığının ve hükümetin tasarısı olarak geliyor. Böylesi bir açık yanlışıta ısrar etmeye gerek var mı; hayır, yok; ama, hükümetimiz ısrar etti, Genel Kurula kadar geldi ve burada, şimdi, bu üç aylık süre düzeltilecek. Tam da düzeltilmiyor bakın, düzeltilmiyor; örneklerini vereceğim size. Şimdi, üç aylık süreyi öngörüyor; üç aylık süre, yılın tamamı için; yani, birinci üç ayda kâr veya zarar etti, sonraki aylarda kâr veya zarar etti; hepsini toplayacağım, hepsini birbiriyle mahsup edeceğim, sonuçta, kazanç varsa bunun stopajını yapacağım diyor.

Peki, ben size soruyorum: Bizim, Gelir Vergisinde yıllık prensibimiz yok mudur; vardır. Yıllık prensibi, gelişigüzel konulmuş bir prensip değildir; bir takvim yılı içinde, gelir unsurlarının bir kısmından doğan kazanç, diğer unsurlardan doğan zarar varsa, bu kazanç ve zarar toplanır, sonuçta, konsolide edilir, ortada bir kazanç varsa, bu kazancın vergisi alınır.

Peki, menkul sermaye iratlarında, bu madde neyi öngörüyor; aynı cinsten menkul kıymet olursa, ben, senin diğer üç aylardaki zararını, diğer üç aylık dönemdeki kârından mahsup ederim diyor. Yani, hisse senedi alım satımından vatandaşın kazancı var, devlet içborçlanma alım satımından kazancı var, diğer gelir unsurlarından zararı var; hayır, ben, o zararı bundan mahsup etmem diyor. Hisse senedi alım satımından zararı var, hazine bonosundan gelir elde etmiş, alım satımından kazanç elde etmiş; o zararı ondan mahsup etmem diyor değerli arkadaşlar. Bunun, ben bir mantığını görebilmiş değilim. Bunun tek bir mantığı var, daha fazla vergi geliri mantığı; ama, daha fazla vergi geliri mantığı, sermaye piyasalarının geliştirilmesi amacıyla bağdaşmaz. Biraz önce, Maliye Bakanımız vergi oranlarını indirmekten söz ediyordu ve bunun, yatırımcıya olumlu yansıtacağından söz ediyordu. Ben soruyorum şimdi: Bu düzenleme, sermaye piyasasını teşvik edebilir mi; etmeyecektir. Reel faizlerin bu kadar yüksek olduğu bir ortamda yüzde 15'lik stopaj oranının yatırımcıları, şirketleri teşvik edeceği söylenebilir mi; söylenemez. Şimdi, zararın mahsubuyla birlikte, bunun etkisinin bir miktar azaltılması hedefleniyor.

Peki, bir yatırımcı, iki aracı kurum vasıtasıyla hisse senedi alıp satarsa?.. Hayır, bir aracı kurumdaki zararını öbür aracı kurumdaki kârından mahsup etmem deniliyor tasarıda; tasarıda

bunlar söyleniyor. Tasarıda öngörülen üç aylık sistem, bizim Gelir Vergisi Kanununun prensiplerine aykırıdır. Prensipler değişmez değildir, tabii ki değişebilir, ihtiyaçlara göre tabii ki değişecektir; ama, ben, yeni getirilenin bir prensip olduğunu görmüyorum, bir dağınıklık görüyorum orada.

Tasarıda, yatırım fonlarında değişik bir sistem öngörülüyor. Şu ana kadar, Gelir Vergisi stopaj oranı (A) tipi yatırım fonlarında sıfırdı, (B) tipi yatırım fonlarında da yüzde 10'du. Yatırım fonu katılma belgelerinin alım satımından doğan kazanç, kural olarak vergiye tabi olmakla birlikte, Gelir Vergisi Kanunundaki bir geçici madde nedeniyle, Gelir Vergisinden istisna edilmektedir. Şimdi, yatırım fonlarındaki bu model tersine çevrilmekte, yatırım fonunun bünyesinde oluşan kazanç, alım satımdan doğan kazanç yüzde 15'lik stopaja tabi olmaktadır; yatırım fonu katılma belgelerinin fona iadesi şekliyle katılma belgesi sahipleri nezdinde ortaya çıkacak gelir ise, herhangi bir şekilde vergiye tabi olmamaktadır. Bunu, iyi düşünmek gerekir, yatırım fonlarının vergilendirilmesindeki bu sistem değişikliğini iyi düşünmek gerekir. Yatırım fonu bünyesindeki yüzde 15'lik stopaj, yatırım fonlarının portföylerini değiştirmemeyi sağlayacaktır. Değiştirmemesi ne kadar doğrudur; yani, yatırım fonu portföy değişikliğine giderse doğacak kazançtan yüzde 15 oranında stopaj ödeyeceği için, muhtemelen portföylerini olabildiğince değiştirmemek gibi bir yola gireceklerdir. Acaba, yatırım fonlarının portföyleri analiz edilmiş midir? Gerçekten bu portföylerin, Türkiye'nin gelişmesine paralel olarak sabit kalması mı istenmektedir? Bunun analizini görebilmiş değiliz; tasarıda görebilmiş değiliz, Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmelerde yapılan açıklamalarda görebilmiş değiliz.

Yine, yatırım fonları ve diğer gelir unsurları, menkul sermaye iratları, aynı oranda stopaja tabi tutulurken -ki, hükümetimiz, bunu basitlik adına yaptığını ifade etmektedir- hemen, daha burada, biraz sonra verilecek önergeyle, bunun istisnası getirilmektedir; borsa yatırım fonları, hemen, bunun dışına çıkarılmaktadır. Peki, hani bu sistem basit olacaktı; hani bu sistem bütün menkul sermaye iratlarını yüzde 15'lik tek bir stopaj oranıyla vergileyecekti? Böyle basit bir sistem öneriyorsanız, bu basit sistemi, biraz sonra, burada, verilecek önergeyle neden bozuyorsunuz; borsa yatırım fonlarını neden istisna dışına çıkarıyorsunuz? Ben, sadece, tasarının mantığı içinde olayı değerlendiriyorum; yoksa, borsa yatırım fonlarının istisna olup olmaması şeklinde bir değerlendirme yapmıyorum.

Yine, emeklilik yatırım fonları, önergeyle, hemen, istisnalar arasına konuluyor. Bireysel emeklilik yatırım fonları, bundan birkaç sene önce, bireysel emekliliği teşvik amacıyla çıkan yasa uyarınca, ona paralel vergi yasalarında yapılan değişiklikler uyarınca, belli istisnalara tabi tutulmuştu; şimdi ondan vazgeçilmekte midir? Şimdi, denilecek ki, önergeyle bunu düzeltiyoruz; ama, hükümet tasarısında böyle değildi.

Yine, tasarıda, borsaya kayıtlı olmayan veya Sermaye Piyasası Kurulunun kaydında bulunmayan hisse senetlerinin alım satımından doğan kazancın artan oranlı tarifeye vergilenmesi öngörülüyor değerli arkadaşlar. Borsaya kayıtlıysa, Sermaye Piyasası Kurulunun kaydındaysa bir şirketin hisse senetleri, bunun alım satımından doğan kazanç yüzde 15 oranında vergiye tabidir; ama, bir aile anonim şirketinin, Anadolu'daki bir şirketin hisse senedini o hisse senedi sahibi satıyorsa, yüzde 40'a ulaşan oranda vergi ödeyecektir. Şimdi, bu, vergide eşitlik ilkesine sığıyor mu? Bunu yarın değiştirmek zorunda kalacaksınız. Değiştirmemeniz için, yarın değiştirmek zorunda kalmamanız için, ben burada uyarıyorum. Diyacaksınız ki şimdi -belki yetkililer, Sayın Bakanımız açıklama yapacaktır- diğerinde enflasyon endekslemesi var, borsaya kayıtlı olmayan şirketin hisse senedinin alım satımından doğan kazançla enflasyon endekslemesi var. Peki, bugün aldı, bir ay sonra sattı; var mı enflasyon endekslemesi; yok. Yani, yüzde 40 oranında vergiye tabi; 100 milyar lira gelir elde etti, yüzde 40'a ulaşan tarifeden vergi verecek. Aynı kazanç borsada ise, yüzde 15. Eşitlik

bunun neresinde? Neden daha küçük sermayeyi cezalandırıyorsunuz? Piyasaları teşvik edelim; ama, eğer yüzde 15'lik oranı da piyasaları teşvik için getirdiyseniz, bu oranın onları teşvik etmeyeceğini sizlere söyleyeyim.

Şimdi, repo gelirinin Gelir Vergisi stopaj oranı yüzde 22. Tasarı ne yapıyor; bunu yüzde 15'e indiriyor. Döviz tevdiat hesaplarında, yine yüzde 24; tasarı bunları yüzde 15'e indiriyor. Peki, borsaya kayıtlı olmayan şirketin hisse senedinin alım satımındaki kazancı ne yapıyorsunuz; onu yüzde 40 oranında vergilendiriyorum diyor... Reponun gelirini siz yüzde 22'den yüzde 15'e indirirken, diğerindeki vergiyi de yüzde 40'larda devam ettiriyorsunuz, yüzde 40 oranında ondan vergi almayı öngörüyorsunuz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Hamzaçebi, lütfen konuşmanızı tamamlayınız.

Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkan, teşekkür ederim müsamahanız için.

Madde bünyesinde çok çeşitli sorunlar olan bir maddedir. Yüze 15'lik stopaj konusunda, bir iki küçük istisna konusunda Bakanlar Kuruluna yetki de verilmemektedir; yani, Bakanlar Kurulu yetki kullanarak, gerektiğinde ekonomik konjonktüre uygun olarak farklı oranlar belirleme yetkisine sahip değildir. Geçmişte reponun oranı yüzde 22 olarak belirlenirken, o zaman ekonominin içinde bulunduğu durum nedeniyle, yatırımcıların diğer yatırım araçlarına yönelmesi arzu edilmişti. Şu an buna ihtiyaç duyulmayabilir; ama, gelecekte, Bakanlar Kurulu, farklı bir oran belirlemeye ihtiyaç duyabilir. Bu konuda, Bakanlar Kuruluna farklı oran belirleme yetkisinin verilmemesinin önemli bir eksiklik olduğunu belirtiyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Hamzaçebi.